

Brjef stjórnarráðsins til framkvæmdarstjórnar Íslandsbanka um endurveiting 85
 á sparisjóðshlunnindum. 28. sept.

Samkvæmt umsókn hinnar háttvirtu framkvæmdarstjórnar, dags. 27. f. m., vill stjórnarráðið hjermeð endurveita sparisjóðsdeildum Íslandsbanka til 15. júlí 1919 hlunnindi þau, sem ræðir um í tilskipun 5. janúar 1874, um hlunnindi nokkur fyrir sparisjóði á Íslandi, með þeim skilyrðum, að farið sje eftir reglugjörð fyrir sparisjóðsdeildirnar frá 14. júlí 1904, og að trygging sú, sem samkvæmt nefndri reglugjörð er fyrir því að sparisjóðsdeildirnar standi í skilum rýrni ekki.

Staðfesting konungs á gjafabrjefi hjónanna Helga Þórarinssonar og Höllu Einarsdóttur fyrir hálfri jörðinni Þykkvabæ í Landbroti o. fl. til handa Kirkjubæjarhreppi í Vestur-Skaftafellssýslu, útgefin á venjulegan hátt ad mandatum af ráðherra Íslands 14. ágúst 1914. 14. ág.

Gjafabrjefið er þannig:

Gjafabrjef

hjónanna Helga Þórarinssonar og Höllu Einarsdóttur fyrir hálfri jörðinni Þykkvabæ í Landbroti o. fl. til handa Kirkjubæjarhreppi í Vestur-Skaftafellssýslu.

Við undirrituð hjón, jeg Helgi Þórarinsson og jeg Halla Einarsdóttir, gefum hjermeð frá fardögum 1914 Kirkjubæjarhreppi í Vestur-Skaftafellssýslu eignarjörð okkar $\frac{1}{2}$ Þykkvabæ í Landbroti, 12,25 hndr. að dýrleika eftir jarðabókinni 1861, með öllu því, er jörð þessari fylgir og fylgja ber, öll hús og mannvirki, sem á jörðinni eru, og alt, er henni fylgir, múr- og naglfast, ennfremur upp-

86 rekstrarland fyrir 100 — eitt hundrað — sauðfjár um sumartímann í Skálarlandi 14. ág. og hina svonefndu Kirkju- og Brúarfjöru, með þeim skilmálum, er hjer segir:

I. Jörðin skal vera ævarandi eign hreppsins, og má því eigi selja hana, gefa eða veðsetja, hvorki eignina í heild, nje heldur neinn hluta hennar, sbr. þó IV.

II. Jörðin með öllu því, sem áður er talið, skal jafnan byggð einum ábúanda æfilangt, og heldur ekkja ábúðarrjetti manns síns á meðan hún giftist eigi aftur. Ef breyttir búnaðarhættir valda því, er fram líða stundir, að æskilegt þyki eða jafnvel nauðsynlegt, að jörðinni verið skift sundur í 2 býli, skal það heimilt með því skilyrði, að hvort býli um sig standi eigi að notagildi að baki hinum bestu býlum eða bújörðum í sveitinni.

III. Gefendur áskilja sjer rjett til að búa á jörðinni æfilangt og jafnframt til þess að mega verja ár hvert öllu afgangi jarðarinnar, eins og það verður ákveðið af hreppsnefndinni með hliðsjón af venjulegum leigumála á jörðum inn-sveitis, til jarðabóta eða húsabóta á jörðinni sjálfri, og skulu, ef á greinir, úttektarmenn meta hvort unnið er ár hvert að endurbótum á jörðinni fyrir jafnmikið fje og eftirgjaldinu nemur. Árlegt afgang af jörðinni, eins og það verður ákveðið af hreppsnefndinni samkvæmt því, er að framan segir, skal standa óbreytt alla tíð.

IV. Gefendur, sem ætla sjer að sækja um leyfi til að gera sjer og sínum grafreit á jörðinni, áskilja sjer rjett til að kjósa sjer blett í landi jarðarinnar, að stærð alt að 1000 ferstikur, til afnota í þessu skyni, og skal jarðeiganda skylt, að fullnægja þeim skilyrðum, sem sett kunna að verða í leyfisbrjefinu fyrir grafreitnum um viðhald hans, og má, ef þess verður krafist, veðsetja jörðina því til tryggingar.

V. Í hvert skifti, sem jörðin verður laus úr ábúð, eiga ættingjar síðasta ábúanda forgangsrjett að því að fá jörðina byggða fyrir öllum vandalausum, ef þeir óska þess og eru að áliti hreppsnefndar færir til þess. Skulu börn hans ganga fyrir, ef þeirra er kostur, en síðan aðrir ættingjar, fyrst þeir, er nánastir eru að frændsemi og þá hinir næstu að frændsemi o. s. frv. Að öðru jöfnu skal karl ganga fyrir konu. Ef fleiri en einn jafnskyldir sækja um ábúðina, skal sá hljóta, sem líklegastur er til að sitja vel jörðina, enda skal þess vandlega gætt, að byggja hana þeim einum, sem vænta má að verði nýtur ábúandi, og sje á eng um hæfum vól í allri ættinni, skal byggja jörðina vandalausum manni, og öðlast ættingjar hans síðan forgangsrjettinn til ábúðarinnar o. s. frv.

VI. Þegar gefendur falla frá eða sleppa jörðinni úr ábúð sinni, skal $\frac{1}{4}$ hluti hins árlega afgangs jarðarinnar upp frá því renna í sveitarsjóð Kirkjubæjarhrepps, en $\frac{3}{4}$ hlutum af hinu árlega afgangi jarðarinnar skal varið til að stofna sjóð, er nefnist Ræktunarsjóður $\frac{1}{2}$ Þykkvabæjar í Landbroti. Sjóðnum setjum við eftirfarandi skipulagsskrá:

Skipulagsskrá
Ræktunarsjóðs $\frac{1}{2}$ Þykkvabæjar í Landbroti.

86
14. ág.

1. gr.

Þegar við Helgi Þórarinsson og Halla Einarasdóttir sleppum ábúð á $\frac{1}{2}$ Þykkvabæ, skulu $\frac{3}{4}$ hlutar hins árlega afgjalds jarðarinnar settir á vöxtu í aðaldeild Söfnunarsjóðs Íslands ár hvert, uns sjóðurinn með vöxtum og vaxtavöxtum er orðinn 50 þúsund krónur. Vextir og vaxtavextir leggjast við höfuðstólinn, uns ársvextir nema 50 kr. Eftir það legst $\frac{1}{5}$ hluti ársvaxtanna við höfuðstólinn, en $\frac{4}{5}$ koma til útborgunar. En er ársvextir nema 1000 kr., koma til útborgunar árlega $\frac{9}{10}$ hlutar þeirra, en $\frac{1}{10}$ legst við höfuðstólinn upp frá því.

2. gr.

Vöxtum sjóðsins, sem eigi leggjast við höfuðstólinn samkvæmt 1. gr., skal varið til þess að bæta og prýða jörðina $\frac{1}{2}$ Þykkvabæ, sbr. þó niðurlag 3. og 5. gr.

3. gr.

Þegar sá tími kemur, að vextir koma til útborgunar, skal greiða ábúanda jarðarinnar þann hluta þeirra, sem útborga má árlega, gegn vottorði úttektarmanna hreppsins, eða þess manns, er mælir jarðabætur í hreppnum, um að hann hafi næsta ár á undan varið að minsta kosti jafnmiklu fje jörðinni til umbóta og prýði, svo sem til þess að auka hið ræktaða land hennar, til húsabóta á henni, til skógræktar, til blómræktar, til nauðsynlegs viðhalds á eldri mannvirkjum jarðarinnar o. s. frv. Verði hið áskilda verk ekki unnið eitthvert ár, skal fresta vaxtagreiðslunni fyrir það ár til næsta árs. Hafi ábúandi þá unnið áskilið verk tveggja ára, skal greiða honum vexti þá, sem frestað var að borga; ella leggjast þeir við höfuðstólinn.

Þegar ársvextir sjóðsins eru orðnir það miklir, að það sem útborga má, nemur fullum 1000 kr., skal upp frá því eigi verja meiru en 1000 kr. árlega til umbóta og prýði jörðinni, á þann hátt, sem fyr greinir, sbr. 5. gr. hjer á eftir.

4. gr.

Ef til þess kemur, að jörðinni verði skift sundur í 2 býli, eiga ákvæði 3. gr. við báða ábúendurna á þann hátt, að hreppsnefndin skiftir vöxtunum milli þeirra í rjettu hlutfalli við framkvæmdir hvors um sig.

5. gr.

Þegar ársvextir sjóðsins, er til útborgunar koma, verða orðnir meiri en 1000 kr., skal verja því, sem umfram verður 1000 kr. árlega, til verðlauna handa þændum í Kirkjubæjarhreppi fyrir jarðabætur, húsabætur eða aðrar nýtsamar

86 14. ág. búnaðarframkvæmdir á ábúðarjörðum þeirra. Á sama hátt skal verja $\frac{3}{4}$ hins árlega afgangsjarðarinnar $\frac{1}{2}$ Þykkvabæjar eftir að hætt er að setja það á vöxtu í Söfnunarsjóðinn samkvæmt ákvæðum 1. gr. Ábúandi (eða ábúendur) $\frac{1}{2}$ Þykkvabæjar skal eiga jafnan rjett öðrum bændum sveitarinnar til verðlauna samkvæmt þessari grein fyrir endurbætur þær, er hann gerir á jörð sinni umfram þær, er hann fær endurgoldnar samkvæmt ákvæðum 3. gr. hjer á undan.

6. gr.

Sjóðnum stjórnar hreppsnefnd Kirkjubæjarhrepps og skal hún senda sýslunefnd Vestur-Skaftafellssýslu árlega reikning sjóðsins til úrskurðar, en sýslunefndin annast um að reikningurinn verði birtur í Stjórnartíðindunum.

VII. Ef ágreiningur ris milli hreppsnefndar og ábúanda $\frac{1}{2}$ Þykkvabæjar eða annara, sem hlut eiga að máli, um rjettan skilning á ákvæðum skipulagskrárinnar, eða skilyrði þau, sem sett eru í gjafabrjefi þessu, skal málið lagt undir úrskurð sýslunefndar, en úrskurði sýslunefndarinnar má síðan skjóta til stjórnarráðsins.

VIII. Reglum þeim, sem settar eru að framan um gjöf þessa, getur enginn breytt nema löggjafarþing Íslendinga, og þó því að eins, að eigi verði hjá því komist sakir breyttrar tíðar og óviðráðanlegra atvika, en gæta skal þess þá vandlega, að breytingin samrýmist, svo sem audið er, tilgangi okkar með gjöfinni.

IX. Á framanrituðu gjafabrjefi og skipulagsskrá skal leita stafestingar konungs.

Til staðfestu rita gefendur nöfn sín undir skjal þetta í viðurvist tveggja tilkvaddra vitundarvotta.

Þykkvabæ, 15. desember 1913.

Helgi Þórarinsson. Halla Einarsdóttir.

Vitundarvottar:

Lárus Helgason.

Eliás Bjarnason.

Að athuguðu framanrituðu gjafabrjefi, lýsir undirrituð hreppsnefnd Kirkjubæjarhrepps yfir því, að hún fyrir hönd hreppsins þiggur gjöfina með þeim skilmálum, sem skráðir eru í brjefinu.

Kirkjubæjarhreppi, 4. janúar 1914.

Lárus Helgason. Björn Runólfsson. Vigfús Jónsson.

Eiríkur Þorgeirsson. Auðunn Þórarinsson.